

El ll *ringi* és sobretot 'grunyir, el gos, ensenyant les dents', ja en Terenci, Horaci i Sèneca, però en part hi apunta ja la translació a l'enuig humà, ben clar en l'ús que fa del participi actiu *ringens*, *-us*, d'aspecte ja tan romànic, el llatí vulgar, vívidament copsat per Petroni, en una escena precursora de la d'Eiximenis; quan el groller i poderós llibert Trimalció amenaça la seva concubina: «suadeo, bonum tuum concoquas, milva, et me non facias *ringentem*, amastuncula: alioquin experteris... cerebrum meum!», barrejant-hi els mots dolcents (*amastuncula*) o agrejolços (*milva* milana, 'esparver femella') amb les amenaces (el *Cerebrum* aquí es torna quasi un derivat de *CAEDERE*) fortes i velades (Èrnout, quasi calcant els mots, ho gira en «ne me fais pas grincer les dents, ma mie», *Sat.* LXXV, 6).

DERIV.: *Reny* (supra); *renyós* [S. xv «haver vida renyosa ab lo marit», *Jardinet d'Orats*, i altres Ss. xvi-xvii, *Dag*, *AlcM*]. *Renyit* («renyits?») es pregunten les criatures que s'han disputat una pilota; el xicot i xicoteta que no s'avenen; etc.). *Renyidor* *Renyina* [fi S. xiv, Eiximenis: cita del *Ll. de les Dones*, *Dag*, i una altra *AlcM*; més tard, mall., i fraseologia, *Dag* I, «renyina o brega: rixa; r. entre amics: jurgium», Busa-N. *Renyinós* [princ. S. xv, Jordi de St. Jordi]: «sovint venia / la ranyinosa / vella, envejosa, / a visitar, / per aguaytar / si res portava, / o sí m donava, / lo marit seu», JRoig (*Spill*, 1971); «ranyinós o incomportable: intolerabilis, morosus, iracundus» 1472 (JnEsteve, *Ll. Eleg*, g-21°; cites mall. Ss. xvii-xviii, *Dag*); «renyinos: rixosus, morosus», Busa-N. *Renyinar* 'omplir de reganyes' (Eiximenis), i en els principals poemes del *Canç. Satíric Val*). A Eiv.: *renyolim* «regaño fuerte» i *renyaroi* o «aroi» «regaño», posats dins el quadre d'aqueixos sufixos eiv., per Aina Moll (*RFE* xli, 352, 353). *Renyussar*

De *renyar*. *Renyada* [*Dag*]; *renyaire* [id.]. *Renyera*.

CPT: *Renya-cans*, pròpiament 'reganya-gossos', pronúncia *řanřakáns*, nom d'una platja de Portvendres, a Biarra (1959).

¹ Uns llegeixen *natxer*, altres *notxer*, ço que ja és possible, però millor esmenar allò en *nauxer*, que és la forma catalana coneguda, per a 'pilot d'una nau', aquí la del riu infernal; *balç* 'precipici', que en particular pot ser el d'una cataracta per on s'estimben les barques de pas. — ² Disposant de tota la informació catalana, que llavors mancava, superem l'actitud de dubte o escepticisme provisional, que guardava en el *DCEC/DECH* (*RENIR*), sobre el caràcter genuí de *renyar* en català, ara evident. El que em sembla acastellanat és *renyit* adj. 'fortament debatut, d'èxits molt poc desiguals' (*AlcM*, § 2). *Debatut* val molt més, quasi sempre; de vegades *tibant*, *pertinaç*, *collat*, *rebatut*... — ³ Amb altra grafia de la *y* en el ms. B, *regnava* (nota 133). Versió de *ingemut* del llatí de Voragine: *ingemere* com a tr. ja té el sentit de 'deplorar' en llatí clàssic: aquí amb complement de persona, més que 'lamentar-les' pot ser 'lamentar-se'n, blasmar-les', matís que el frare de

Cuixà sembla haver apujat, o encarit un poc, fins al de reprimenda. — ⁴ El recullen ja els diccs. de rims. Aversó el posa en una llista de 14 «semisponents» (1649), en cinquè lloc, i en la qual tot són substantius llevat de la fi, on hi afegeix un parell de formes verbals; cosa semblant en Jacme Marc (1285), com anticipant l'ús que en féu el seu nebot Ausiàs Marc.

Renyó, V. *ronyó* *Renyoc*, V. *ranoc* (*RANA*) i *granota* *Renyolim*, V. *renyir* *Renyoquejar*, V. *renyoc* *Renyós*, *renyussar*, V. *renyir* *Reo*-, V. *reuma* *Reobrar*, V. *obrar* (*OBRA*) *Redfor*, V. *reuma* *Reol*, V. *raol* (*RAURE*, i cf. *reall* *RET*) *Redmetre*, *reometria*, V. *reuma* *Reomplir*, V. *omplir* *Reoncle* o *reuncle* = *besoncle* (*ONCLE*) *Reor*, *reora*, V. *raure* *Reorganitzar*, *-ació*, V. *òrgan* (*ORGUE*) *Reors*, V. *redossa* + *Reós* (o *reòs*), V. nota a **hereòs* *Repadri*, V. *padri* (*PARE*) *Reparar*, *repaire*, V. *pàtria* (*PARE*) *Repala*, V. *pala* (de la dent) *Repalada*, *rapalassa*, V. *llapassa* *Repantigar-se*, *repanxigar-se*, castellanismes condemnables (per *reparar-se*), V. *DCEC/DECH* iv, 379b27ss. *Repanxó* o *repetjó*, o *reput*: castellanismes vergonyans, inadmissibles, de *repechón*, *repecho* (*PECHO*); i inútils, havent-hi els mots bons i molt més expressius, *un trapits*, *un empit*, *un rost* etc. *Repanxolar-se*, V. *panxa* *Reparar-se*, *repapatxar-se*, V. *pap*

REPAPIEJAR, 'caduquejar, fer catúfols', dialectalment *pep(e)jar*, del mateix origen que l'oc. ant. *papiejar*, oc. mod. *pepejà*, *-papià*, *-pipià* id., oc. ant. i bearn. *pipiatge*, *pepi*, 'repapiejar': mots de creació expressiva, paral·lels al gr.-ll. *pappus* 'ancià', 'avi', al fr. ant. *papier* 'barbotejar', cat. *PAPU* 'babarota', 'fantasma infantil' etc.'. □ 1.ª doc.: 1805, Bely.

Traduït «chocheat, senio, delirare, inepture»; Lab.: «caduquejar, debilitar-se lo judici i memòria per la molta edat, chocheat». «Es tard i vol ploure i la vella no es vol moure --- Qui és aquesta vella? --- Potser ha conegut la meua àvia, i ha vingut a contar-me una anècdota de família, mil vegades recomençada en el seu *repapieig*; potser vol recomanar-me ---», JoCarner (*Les Bonhomies*, 1925, O. C. 1968, 1044a).

És un mot modern, propi del cat. or. i el ross., però ja fonament arrelat en l'ús comú de la llengua. En els nostres Pirineus occidentals se n'ha conservat una variant sense el prefix *re-*, que és ja orientadora sobre el passat lingüístic del mot. Pol en el glossari de la Vall d'Àneu registra «*pepeà(r)*: desvariari, chocheat» (p. 24). Jo he sentit pel Pallars, unes vegades *leleyá* per dir 'desvarietar, delirar' (*BDC* xxiii, 295b) i també per dir 'repapiejar' (*Rialb*), altres vegades *pepeyá* per dir sobretot això (així m'ho confirma J.Lluís Pallarès, 1962); a Benasc *pepià* «chocheat» (Ferraz, 85): «yaya, els sagués ans, *pepiave*», «estoi que *pepeies*, ninow» (Ballarín, *Dicc.*).

En llengua d'oc aquesta família ha tingut més desenvolupament geogràfic i morfològic, i des de més antic. Avui el trobem en forma quasi idèntica, si bé sense el sufix freqüentatiu *-ejar*, una mica dispers per tot el do-